

Před padesáti pěti lety nastal po Pražském jaru dlouhý podzim

20.8.2023 - Karla Mráčková | Česká zemědělská univerzita v Praze

Od invaze a následné okupace Československa vojsky Varšavské smlouvy uplynulo více než půl století. Události roku 1968 ovlivnily celou společnost, vysokoškolský život nevyjímaje.

Invaze vojsk Varšavské smlouvy do Československa v roce 1968, která následovala po událostech Pražského jara a obrodném procesu, měla dlouhodobý dopad na československou společnost. Zanechala hořkou pachů, naděje na reformy byly násilně utlumeny. Zemi čekalo období politického útlaku a omezení svobody diktátem tehdejší komunistické vlády.

„Vzpomeňme na lidské oběti vojenské invaze do Československa a souzněme s těmi, kdo čelili komunistické diktatuře během normalizace. Zmařený obrodný proces, který byl spojen s Pražským jarem, měl dlouhodobé negativní dopady a ovlivnil i život na vysokých školách,“ říká Petr Skleníčka, rektor ČZU.

„Pražské jaro bylo ostrovem naděje mezi dvěma etapami komunistické diktatury. Invaze vojsk Varšavské smlouvy tuto naději zmařila na dlouhých dvacet let. Děkuji všem statečným lidem, kteří se v temnotě normalizace nevzdali a odvážným podrýváním autorit bez autority režim, který si v hrůzách nezadal s nacistickým, pomohli zlomit,“ dodává Karla Mráčková, tisková mluvčí ČZU.

Během temného období normalizace byla na českých vysokých školách, stejně jako napříč všemi institucemi v zemi, prosazována politická cenzura a ideologická kontrola. Mnozí pedagogové, vědci a studenti, kteří se identifikovali s reformními tendencemi, byli nuceni opustit své pozice z politických důvodů. Normalizační období ovlivnilo i osudy mnohých zaměstnanců tehdejší Vysoké školy zemědělské. A právě události roku 1968 a následné normalizace jsou významnou dějovou osou knihy dr. Sandry Kreisslové *Zemědělské etudy*. Formou rozhovorů s pamětníky, pedagogy, vědci, ale i dalšími pracovníky zachycuje jejich příběhy a rok 1968 se do jejich vyprávění výrazně promítá. Pamětníci popisují, jaké podmínky byly na univerzitě během Pražského jara, vojenské intervence a následného normalizačního období. Jejich osudy slouží jako cenná svědectví o dobových událostech, kterým čelili, a také o vlivu těchto událostí na vysokoškolské prostředí.

Vpád vojsk a následná sovětská okupace měla značný dopad na československou společnost, vysokoškolský výzkum a vzdělávání nevyjímaje. Hromadné čistky postihly bezpočet intelektuálů a akademiků, kteří byli vnímáni jako hrozba pro komunistický režim. Někteří byli propuštěni ze svých pracovních míst, jiní emigrovali do zahraničí a další byli nuceni přijmout podmínky normalizačního režimu. Tato situace měla negativní vliv na kvalitu výuky a výzkumu na českých vysokých školách. Mnozí talentovaní a schopní vědci opustili zemi, což vedlo k úbytku odborného know-how, a pro studenty to znamenalo omezení možností získávat kvalitní vzdělání.

Situace se začala uvolňovat až s příchodem perestrojky a glasnosti v Sovětském svazu a následným pádem komunistických režimů ve východní Evropě ke konci 80. let. Po sametové revoluci v roce 1989 došlo k demokratizaci a reformám ve vysokoškolském systému, které umožnily návrat mnoha bývalých vědců a pedagogů. Ti byli rehabilitováni, byly jim uznány např. habilitace a otevřela se cesta k obnově vzdělávání a výzkumu na českých vysokých školách.

<https://www.czu.cz/cs/r-7229-aktuality-czu/pred-padesati-peti-lety-nastal-po-prazskem-jaru-dlouhy-po-dzi.html>